

IZBA CYWILNA

Biuletyn Sądu Najwyższego

2013

6

Redakcja
Jacek Gudowski
Elżbieta Stan-Stanik

Współpraca
Robert Belczącki, Przemysław Gumiński
Radosław Nowaczewski, Maciej Plaskacz
Małgorzata Sekuła-Leleno, Arkadiusz Turczyn

przy udziale

LexisNexis Polska Sp. z o.o.

Ochota Office Park 1, Al. Jerozolimskie 181, 02-222 Warszawa,
tel. 22 572 95 00, faks 22 572 95 68

Infolinia: 22 572 99 99

www.lexisnexis.pl; e-mail: biuro@lexisnexis.pl

Księgarnia Internetowa dostępna ze strony www.lexisnexis.pl

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 20 września 2012 r., IV CZ 99/12, zagadnienia prawnego:

„Czy środek odwoławczy, sporządzony przez pełnomocnika będącego radcą prawnym (adwokatem), skierowany do sądu niewłaściwego do jego rozpoznania, podlega odrzuceniu?”

podjął uchwałę:

Sąd niewłaściwy, do którego skierowano zażalenie, przekazuje je do rozpoznania sądowi właściwemu (art. 200 § 1 w związku z art. 391 § 1 i art. 397 § 2 k.p.c.).

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 15 maja 2013 r., III CZP 91/12, T. Ereciński, J. Gudowski, M. Kocon, I. Koper, B. Myszk, T. Wiśniewski, M. Wysocka)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 10 stycznia 2013 r., II Cz 1525/12, zagadnienia prawnego:

„1. Czy zwolnienie od kosztów sądowych udzielone stronie w postępowaniu rozpoznawczym z mocy art. 771 k.p.c. rozciąga się także na opłatę stałą należną od wierzyciela z tytułu wszczęcia egzekucji świadczeń niepieniężnych o jakiej mowa w art. 49a ust. 1 u.k.s.e.;

2. jeżeli tak, to jaki podmiot jest zobowiązany do tymczasowego poniesienia tej opłaty w miejsce zwolnionego od niej wierzyciela?”
podjął uchwałę:

Zwolnienie od kosztów sądowych udzielone wierzycielowi w postępowaniu egzekucyjnym obejmuje opłatę stałą przewidzianą w art. 49a ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (jedn. tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376 ze zm.). Opłata ta obciąża tymczasowo Skarb Państwa – sąd rejonowy, przy którym działa komornik.

(uchwała z dnia 15 maja 2013 r., III CZP 20/13, K. Tyczka-Rote, J. Górowski, A. Owczarek)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy we Włocławku postanowieniem z dnia 15 listopada 2012 r., I Ca 257/11, zagadnienia prawnego:

„Czy Lokalne Zrzeszenie Właścicieli Nieruchomości zarządzające nieruchomością bez umocowania, które zawarło umowę najmu lokalu mieszkalnego położonego w usytuowanym na niej budynku i na rzecz którego Sąd w wyroku eksmisyjnym nakazał wydanie lokalu z ustaleniem dla byłego lokatora prawa do lokalu socjalnego posiada legitymację do dochodzenia odszkodowania na podstawie art. 417 k.c. w zw. z art. 18 ust. 5 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (tekst jedn.: Dz.U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266 ze zm.)?”
podjął uchwałę:

Zrzeszenie właścicieli nieruchomości zarządzające – bez tytułu prawnego – nieruchomością i położonym na niej budynkiem obejmującym lokal zajmowany przez osobę, wobec której wydano prawomocny wyrok nakazujący jego opróżnienie i zawierający orzeczenie o uprawnieniu pozwanego do lokalu socjalnego, nie może dochodzić od gminy odszkodowania, o którym mowa w art. 18 ust. 5 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw

lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (jedn. tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266 ze zm.).

(uchwała z dnia 15 maja 2013 r., III CZP 23/13, K. Tyczka-Rote, J. Górowski, A. Owczarek)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 13 grudnia 2012 r., V Ca 3152/12, zagadnienia prawnego:

„1. Czy aktualizacja opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego, dokonywana na podstawie art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.) może dotyczyć jednej lub kilku działek ewidencyjnych, stanowiących jedynie część nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste?

a w razie negatywnej odpowiedzi na to pytanie:

2. w jaki sposób winno być sformułowane rozstrzygnięcie sądu uwzględniające fakt nieskuteczności wypowiedzenia z tej przyczyny?”
podjął uchwałę:

Aktualizacja opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego może obejmować wyłącznie całą nieruchomość gruntową dla której prowadzona jest odrębna księga wieczysta.

(uchwała z dnia 15 maja 2013 r., III CZP 24/13, K. Tyczka-Rote, J. Górowski, A. Owczarek)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Lublinie postanowieniem z dnia 4 lutego 2013 r., II Cz 963/12, zagadnienia prawnego:

„Czy pełnomocnik, reprezentujący stronę czynności prawnej zawartej w formie aktu notarialnego, który w swej treści zawiera przeniesienie prawa ujawnionego w księdze wieczystej, może skutecznie złożyć wniosek o wpis prawa własności w księdze wieczystej na podstawie

art. 92 § 4 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (jedn. tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 189, poz. 1158 ze zm.), jeżeli nie spełnia wymogów z art. 87 § 1 k.p.c., czy też konieczna jest do tego odrębna czynność samego mocodawcy?”

podjął uchwałę:

Pełnomocnikiem procesowym w sprawach o dokonanie wpisu w księdze wieczystej może być wyłącznie osoba spełniająca wymagania przewidziane w art. 87 k.p.c., także wtedy, gdy wniosek o wpis został zamieszczony przez notariusza w akcie notarialnym na podstawie art. 92 § 4 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (jedn. tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 189, poz. 1158 ze zm.).

(uchwała z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 17/13, J. Gudowski, W. Katner, B. Myszk)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Gliwicach postanowieniem z dnia 20 listopada 2012 r., III Ca 598/12, zagadnienia prawnego:

„1. Czy służebność przesyłu uregulowana w art. 305¹ do 305⁴ k.c. jest szczególnym rodzajem służebności gruntowej?

2. a w razie udzielenia odpowiedzi negatywnej na pierwsze pytanie, czy przed uregulowaniem w art. 305¹ do 305⁴ k.c. służebności przesyłu dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa?

3. a w razie udzielenia negatywnej odpowiedzi na drugie pytanie, czy okres posiadania przez przedsiębiorstwo nieruchomości w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu przed jej uregulowaniem w art. 305¹ do 305⁴ k.c. podlega zaliczeniu do okresu posiadania niezbędnego do jej zasiedzenia?”

podjął uchwałę:

1. Przed wejściem w życie art. 305¹–305⁴ k.c. było dopuszczalne nabycie w drodze zasiedzenia na rzecz przedsiębiorcy służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu.

2. Okres występowania na nieruchomości stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu przed wejściem w życie art. 305¹–305⁴ k.c. podlega doliczeniu do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia tej służebności.

(uchwała z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 18/13, J. Gudowski, W. Katner, B. Myszk)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Katowicach postanowieniem z dnia 2 stycznia 2013 r., III Cz 929/12, zagadnienia prawnego:

„Czy przysługuje zażalenie na postanowienie sądu I instancji rozstrzygające skargę na postanowienie komornika w przedmiocie rozpoznania wniosku o dodatkowy opis i oszacowanie nieruchomości złożonego w trybie art. 951 k.p.c.?”

podjął uchwałę:

Na postanowienie oddalające skargę na czynność komornika, polegającą na oddaleniu wniosku o sporządzenie dodatkowego opisu i oszacowania (art. 951 k.p.c.), zażalenie nie przysługuje.

(uchwała z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 19/13, J. Gudowski, W. Katner, B. Myszk)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z dnia 4 lutego 2013 r., III Ca 1293/12, zagadnienia prawnego:

„Czy nieopatrzenie testamentu własnoręcznego przez testatora datą, wywołujące wątpliwości co do zdolności spadkodawcy do sporządzenia testamentu skutkuje nieważnością testamentu własnoręcznego w rozumieniu przepisu art. 949 § 2 k.c. w sytuacji gdy osoba zainteresowana na nieważność testamentu spowodowaną jego sporządzeniem w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie

woli (art. 945 § 1 pkt 1 k.c.) powołuje się po upływie dziesięciu lat od otwarcia spadku (art. 945 § 2 k.c.)?”

podjął uchwałę:

Artykuły 945 i 949 k.c. stanowią odrębne podstawy nieważności testamentu.

(uchwała z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 22/13, J. Gudowski, W. Katner, B. Myszk)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Białymstoku postanowieniem z dnia 1 lutego 2013 r., II Ca 1076/12, zagadnienia prawnego:

„Czy od postanowienia oddalającego wniosek osoby uprawnionej do kontaktów z dzieckiem złożony w trybie art. 598¹⁵ § 1 k.p.c. przysługuje apelacja, czy też zażalenie?”

podjął uchwałę:

Na postanowienie oddalające wniosek o zagrożenie nakazaniem zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej osobie, która nie wykonuje albo niewłaściwie wykonuje obowiązki w przedmiocie kontaktów z dzieckiem (art. 598¹⁵ § 1 k.p.c.), przysługuje zażalenie.

(uchwała z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 25/13, J. Gudowski, W. Katner, B. Myszk)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z dnia 7 grudnia 2012 r., II Cz 1686/12, zagadnienia prawnego:

„Czy dopuszczalne jest zażalenie na postanowienie sądu I instancji oddalające skargę na czynność komornika polegającą na wydaniu postanowienia o oddaleniu wniosku dłużnika lub wierzyciela o dokonanie dodatkowego opisu i oszacowania nieruchomości w trybie art. 951 k.p.c.?”

podjął uchwałę:

Na postanowienie oddalające skargę na czynność komornika, polegającą na oddaleniu wniosku o sporządzenie dodatkowego opisu i oszacowania (art. 951 k.p.c.), zażalenie nie przysługuje.

(uchwała z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 28/13, J. Gudowski, W. Katner, B. Myszka)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Prokuratora Generalnego we wniosku z dnia 6 grudnia 2012 r., PG IV CP 38/12, zagadnienia prawnego:

„Czy jest dopuszczalne założenie księgi wieczystej w celu ujawnienia spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu znajdującego się w budynku posadowionym na nieruchomości gruntowej, do której spółdzielni mieszkaniowej nie przysługuje własność ani użytkowanie wieczyste?”
podjął uchwałę:

Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu ustanowione w budynku położonym na gruncie, do którego spółdzielni nie przysługuje własność albo użytkowanie wieczyste stanowi ekspektatywę tego prawa; niedopuszczalne jest założenie księgi wieczystej w celu jej ujawnienia.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 24 maja 2013 r., III CZP 104/12, T. Ereciński, M. Bączyk, J. Górowski, J. Gudowski, G. Misiurek, K. Pietrzykowski, M. Romańska)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNĘCIA

III CZP 49/13

„Który z organów sądu powszechnego – prezes sądu, czy dyrektor sądu – jest właściwym organem reprezentującym sąd jako jednostkę organizacyjną Skarbu Państwa w postępowaniu związanym z egzekucją należności sądowych?”

(postanowienie Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 19 kwietnia 2013 r., II Cz 582/13, M. Brulińska, E. Sobolewska-Hajbert, M. Kurkowski)

Wątpliwości odzwierciedlonych w przedstawionym zagadnieniu Sąd Okręgowy dopatrzył się w wykładni art. 179 § 1 Pr.u.s.p., w myśl którego organem kierującym gospodarką finansową sądu jest dyrektor sądu, art. 31a § 1 pkt 5 Pr.u.s.p., według którego dyrektor sądu reprezentuje Skarb Państwa w zakresie powierzonego mienia i zadań sądu, § 4 zdanie pierwsze rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2012 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych (Dz.U. z 2012 r., poz. 1476), w myśl którego gospodarkę finansową sądów co do zasady prowadzą oraz ponoszą za nią odpowiedzialność dyrektorzy sądów oraz § 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2006 r. w sprawie egzekucji grzywien, kar pieniężnych opłat sądowych i kosztów postępowania w sprawach cywil-

nych (Dz.U. Nr 42, poz. 288), który przewiduje, że polecenie wszczęcia egzekucji wydaje sąd, załączając tytuł egzekucyjny.

R.B.

*

III CZP 50/13

„Czy roszczenie do Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego o naprawienie szkody wyrządzonej w okolicznościach uzasadniających odpowiedzialność cywilną posiadacza pojazdu mechanicznego lub kierującego pojazdem mechanicznym, którego tożsamości nie ustalono (art. 98 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, Dz.U. z 2013 r. poz. 392), może ulegać przedawnieniu w terminie, o którym mowa w art. 442¹ § 2 k.c.?”

(wniosek Rzecznika Ubezpieczonych z dnia 23 maja 2013 r., RU/119/TML/13)

W ocenie Rzecznika Ubezpieczonych, zgromadzone w zakresie jego działalności i przedstawione obszernie we wniosku orzecznictwo sądów powszechnych wskazuje na istnienie rozbieżności w kwestii przedawnienia roszczeń w przypadku, o którym mowa w postawionym zagadnieniu. Konkuruje ze sobą dwa poglądy. W myśl jednego, art. 442¹ § 2 k.c. ma zastosowanie jedynie wtedy, gdy sprawca zostanie ustalony w toku postępowania karnego. W razie umorzenia postępowania karnego ze względu na niewykrycie sprawcy ma więc zastosowanie art. 442¹ § 1 k.c. W myśl drugiego poglądu, do zastosowania art. 442¹ § 2 k.c. wystarczy przyjęcie przez sąd cywilny, że czyn, z którego szkoda wynika, stanowił zbrodnię albo występpek.

R.B.

*

III CZP 51/13

„Czy Skarb Państwa wpisany jako właściciel do działu II księgi wieczystej na podstawie decyzji administracyjnej, której nieważ-

ność stwierdzono w postępowaniu administracyjnym może wystąpić o stwierdzenie nabycia własności tej nieruchomości przez zasiedzenie?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 23 kwietnia 2013 r., IX Ca 125/13, A. Żegarska, J. Strumillo, J. Barczewski)

Sąd Okręgowy zauważył, że skoro stwierdzono nieważność decyzji administracyjnej będącej podstawą wpisu prawa własności do księgi wieczystej, to należy uznać, iż Skarb Państwa nie był nigdy właścicielem, gdyż stwierdzenie nieważności decyzji administracyjnej eliminuje ją z obrotu prawnego z mocą wsteczną. Mając na względzie rękojmię wiary publicznej ksiąg wieczystych wskazał także, że interes prawny w domaganiu się ustalenia prawa własności nieruchomości chroni dodatkowo wynikające z wpisu prawa własności nieruchomości w księdze wieczystej domniemanie, według którego prawo własności jest wpisane zgodnie ze stanem rzeczywistym. Sąd drugiej instancji stwierdził, że domniemanie wynikające z art. 3 u.k.w.h. jest wzruszalne w każdym postępowaniu poza procesem o uzgodnienie stanu prawnego ujawnionego w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym jako przesłanka rozstrzygnięcia, również w postępowaniu o stwierdzenie nabycia własności przez zasiedzenie. Usunięcie rozbieżności między stanem nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej i jej rzeczywistym stanem prawnym jest natomiast dopuszczalne tylko w drodze powództwa uregulowanego w art. 10 u.k.w.h.

W okolicznościach sprawy rozpoznawanej przez Sąd Okręgowy do tychczas nie zostało wytoczone powództwo na podstawie art. 10 u.k.w.h., więc domniemanie przewidziane w art. 3 u.k.w.h. jest dla sądu wiążące, a ze względu na art. 4 u.k.w.h. przeciwko domniemaniu prawa wynikającemu z wpisu w księdze wieczystej nie można powoływać się na domniemanie prawa wynikające z posiadania. Domniemania z wpisu w księdze wieczystej są silniejsze niż domniemania wynikające z posiadania, więc kolizja jest rozstrzygana na korzyść domniemania wynikającego z księgi wieczystej; wpis daje większą pewność istnienia prawa niż stan faktyczny, jakim jest posiadanie. Jednakże dokonanie wpisu w księdze wieczystej w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym nie jest konstytucyjne, więc nie stanowi o nabyciu prawa własności;

z dokonaniem wpisu wiąże się wiele domniemań, ale nie przesądza on zmiany stanu prawnego nieruchomości. Różnica między wpisem o charakterze deklaratywnym a konstytutywnym nie pozostaje bez wpływu na sposób, w jaki ma dojść do obalenia domniemania prawdziwości wpisu prawa jawnego z księgi wieczystej. Jeżeli do powstania prawa potrzebny jest wpis, to także do jego wygaśnięcia niezbędne jest wykreślenie wpisu.

Z tych względów Sąd drugiej instancji uznał, że biorąc pod uwagę stwierdzenie nieważności decyzji administracyjnej legitymującej Skarb Państwa do posiadania nieruchomości nie można pominąć, iż wpis w księdze wieczystej dokonany na wadliwej podstawie nie przenosi własności na ujawniony podmiot, choćby wadliwość nie była w tym czasie ujawniona. Dopiero nabywcę wadliwie wpisanego prawa chroni rękojmia wiary publicznej ksiąg wieczystych, więc Skarb Państwa na podstawie wadliwej decyzji administracyjnej nie mógł stać się właścicielem nieruchomości.

A.T.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Nabywca podlegający ochronie przewidzianej w art. 169 § 1 k.c. może powołać się na wadę prawną zakupionej rzeczy polegającą na tym, że rzecz stanowi własność osoby trzeciej.

(wyrok z dnia 24 lipca 2008 r., IV CSK 182/08, B. Myszka, Z. Strus, K. Tyczka-Rote, OSNC-ZD 2009, nr 1, poz. 21; BSN 2008, nr 11, s. 13; MoP 2009, nr 17, s. 958; NPN 2008, nr 4, s. 101; Rej. 2009, nr 4, s. 183)

Glosa

Karoliny Wiśniewskiej, Glosa 2013, nr 2, s. 32

Glosa jest krytyczna.

Autorka przeanalizowała problem, rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy, tj. czy w razie dokonania sprzedaży rzeczy ruchomej przez nieuprawnionego, kupujący, który na podstawie art. 169 § 1 k.c. nabył własność tej rzeczy z chwilą objęcia jej w posiadanie, może skorzystać z rękojmi za wady prawne. Zdaniem glosatorki, Sąd Najwyższy nietrafnie przyjął, że kupujący, pomimo nabycia własności rzeczy ruchomej na podstawie art. 169 § 1 k.c., zachowuje uprawnienie do odstąpienia od umowy sprzedaży rzeczy przez powołanie się na wadę prawną rzeczy, za czym przemawia szczególnie ważna racja – konieczność zapewnienia ochrony interesom kupującego.

Autorka glosy opowiedziała się natomiast za koncepcją wzajemnego wyłączenia się art. 169 § 1 i art. 560 § 1 k.c. i w efekcie nie podzieliła poglądu Sądu Najwyższego, że ścisłe trzymanie się brzmienia wymienionych przepisów pogorszyłoby położenie nabywcy i nie gwarantowało skutecznej realizacji jego interesów.

Głosę do wyroku sporządziła także M.J. Kowalewska (Glosa 2010, nr 1, s. 62).

P.G.

*

teza oficjalna

Wstąpienie do sprawy po śmierci poszkodowanego małoletniego powoda jego rodziców jako spadkobierców (art. 445 § 1 i 3 k.c.) nie może prowadzić do obniżenia wysokości zadośćuczynienia.

teza opublikowana w „Glosie”

1. Nie może prowadzić do obniżenia wysokości zadośćuczynienia okoliczność, że poszkodowane dziecko zmarło, a po jego śmierci do procesu wstąpili rodzice jako spadkobiercy ustawowi.

2. Nie można kategorycznie twierdzić, że dziecko ze względu na wiek odczuwało tylko cierpienia fizyczne. Okoliczność, że nie miało ono jeszcze ukształtowanej psychiki, nie może oznaczać, że nie doznawało również cierpień psychicznych.

(wyrok z dnia 24 marca 2011 r., I CSK 389/10, K. Pietrzykowski, W. Katner, B. Ustjanicz, OSNC-ZD 2012, nr A, poz. 22; Rej. 2012, nr 3, s. 196)

Glosa

Katarzyny Kryli, Monitor Prawniczy 2013, nr 9, s. 495

Glosa jest aprobująca.

Zdaniem autorki, na aprobatę zasługuje stanowisko, że nie można w arbitralny sposób stwierdzać, iż poszkodowany ze względu na swój wiek i stan uszkodzenia mózgu nie mógł odczuwać cierpień psychicznych. Należy zauważyć, że ustalenie, czy doszło do powstania ujem-

nych przeżyć psychicznych, jest kwestią dowodową. Możliwość doznania przez dziecko pejoratywnych skutków w sferze psychiki nie powinna być zatem wykluczana z góry. Glosatorka zauważyła jednak, że jeżeli okazałoby się, iż dziecko rzeczywiście nie doznawało cierpień psychicznych, wysokość przyznanej sumy powinna odpowiadać wyłącznie poniesionym przez nie cierpieniom fizycznym.

Podstawową przesłanką powstania roszczenia o zadośćuczynienie pieniężne jest istnienie szkody niemajątkowej będącej skutkiem naruszenia dóbr osobistych, co wynika wyraźnie z treści art. 445 i 448 k.c., nie jest zatem możliwe przyznanie zadośćuczynienia pieniężnego, jeżeli określone zdarzenie nie wywołało negatywnych konsekwencji dla poszkodowanego. W razie stwierdzenia, że w konkretnej sytuacji nie doszło do powstania pejoratywnych konsekwencji w sferze psychiki poszkodowanego, wysokość sumy pieniężnej powinna odpowiadać jedynie doznanyemu cierpieniu fizycznym. Odmierna interpretacja stałaby w sprzeczności z kompensacyjnym charakterem zadośćuczynienia.

Autorka uznała również, że Sąd Najwyższy trafnie przyjął, iż przejście roszczenia o zadośćuczynienie na spadkobierców poszkodowanego nie powinno wpływać na wysokość zasądzonej kwoty. Jej zdaniem, argumentacja przedstawiona w uzasadnieniu wyroku ma doniosłe znaczenie, ponieważ odbiega od poglądów dotychczas prezentowanych w judykaturze i piśmiennictwie. Komentowane rozstrzygnięcie jest istotne również z tego względu, że stanowi kolejny krok w przewyżnianiu zachowawczej postawy sądów w kwestii wysokości zadośćuczynienia. Suma pieniężna zasądzona w rozpatrywanej sprawie znacznie przewyższa kwoty zazwyczaj przyznawane przez sądy tytułem zadośćuczynienia. Jak się jednak wydaje, odpowiada ona rozmiarowi doznanej przez poszkodowanego szkody niemajątkowej.

Głosę aprobującą do omawianego wyroku opublikował również M. Nesterowicz (PS 2012, nr 7–8, s. 197)

R.N.

*

Usługodawca świadczący drogą elektroniczną usługi polegające na umożliwieniu bezpłatnego dostępu do utworzonego przez sie-

bie portalu dyskusyjnego nie ma obowiązku zapewnienia możliwości identyfikacji usługobiorcy dokonującego wpisu na tym portalu i nie ponosi odpowiedzialności za naruszenie dóbr osobistych, chyba że wiedział, iż wpis narusza te dobra i nie usunął go niezwłocznie.

(wyrok z dnia 8 lipca 2011 r., IV CSK 665/10, I. Gromska-Szuster, M. Bączyk, D. Zawistowski, OSNC 2012, nr 2, poz. 27; OSP 2012, nr 4, poz. 45; BSN 2011, nr 11, s. 12; MoP 2012, nr 10, s. 537)

Glosa

Andrzeja Potasza, Glosa 2013, nr 2, s. 75

Glosa jest aprobująca.

Glosator wskazał, że Sąd Najwyższy potwierdził, iż podmiot prowadzący portal dyskusyjny (forum internetowe) odpowiada za naruszenie tą drogą cudzych dóbr osobistych tylko wtedy, gdy wiedział, że wpis osoby trzeciej narusza takie dobro i mimo tego nie usunął go niezwłocznie. Sąd Najwyższy przyjął także – co glosator zaaprobował – że przepisy prawa ani jakiegokolwiek ogólne zasady zarządzania tego rodzaju usługami i systemami nie dają podstaw do nałożenia na usługodawcę ogólnego obowiązku zapewnienia możliwości zidentyfikowania usługobiorcy dokonującego wpisów na takim portalu internetowym. W konsekwencji autor glosy uznał, że glosowany wyrok potwierdza ustawową zasadę, iż warunkiem odpowiedzialności usługodawcy jest wiedza o bezprawnym charakterze przechowywanych i udostępnianych danych lub związanej z nimi działalności.

Głosę do wyroku sporządził również T. Targosz (OSP 2012, nr 4, poz. 45)

P.G.

*

teza oficjalna

Strony umowy o roboty budowlane, zastrzegając prawo odstąpienia od umowy, mogą ustalić jego skutki i obowiązki stron w razie wykonania tego prawa inaczej niż przewiduje art. 395 § 2 k.c.; w szczególności mogą ustalić, że odstąpienie od umowy ma

skutek *ex nunc* i odnosi się do niespełnionej przed złożeniem oświadczenia części świadczeń stron.

teza opublikowana w „Glosie”

Zastosowanie domniemań ustanowionych w art. 244 k.p.c. w odniesieniu do postanowienia sądu ogranicza się do konieczności przyjmowania, że Sąd wydał w sprawie toczącej się pomiędzy określonymi osobami orzeczenie o treści stwierdzonej dokumentem. Na podstawie uzasadnienia tego orzeczenia można nadto odtwarzać treść rozumowania sądu, która zadecydowała o wyniku postępowania.

Uprawniony do odstąpienia od umowy wzajemnej z uwagi na zwłokę dłużnika w wykonaniu zobowiązania wykonuje to uprawnienie przez złożenie kontrahentowi oświadczenia o odstąpieniu od umowy (art. 491 § 1 k.c.). Jest to jednostronne, skierowane do adresata oświadczenie woli o charakterze prawokształtującym. W następstwie jego złożenia łączący strony stosunek prawny wygasa (a wraz z nim stosunki akcesoryjne) ze skutkiem *ex tunc*.

Zakres skutków powodowanych oświadczeniem o odstąpieniu od umowy zależy od właściwości przedmiotu świadczenia strony, która popadła w zwłokę z wykonaniem swojego zobowiązania.

Przepis art. 395 § 2 k.c., który określa skutek wykonania prawa odstąpienia od umowy i obowiązki stron w razie odstąpienia, nie może być rozumiany jako *ius cogens*. Skoro strony, w zależności od ich woli, mogą zastrzec prawo odstąpienia od umowy, mogą też określić skutki odstąpienia (w szczególności, że ma ono skutek *ex nunc*) i wzajemne obowiązki w razie odstąpienia, inaczej niż przewiduje to art. 395 § 2 k.c., i to niezależnie od charakteru umowy i świadczeń, do których strony umowy były zobowiązane. Zastosowanie art. 395 § 2 k.c. wchodzi w grę wówczas, gdy strony nie postanowiły inaczej. W razie umownego zastrzeżenia odstąpienia od umowy regulacja zawarta w art. 491 § 2 k.p.c., jako dotycząca zakresu ustawowego prawa odstąpienia od umowy, także nie znajduje bezpośredniego zastosowania. Może ona być jedynie pomocna dla ustalenia zakresu umownego odstąpienia od umowy

ze względu na charakter świadczenia obu stron wówczas, gdy zakresu tego strony nie określiły.

(wyrok z dnia 9 września 2011 r., I CSK 696/10, K. Strzelczyk, M. Romańska, M. Machnij, OSP 2012, nr 7–8, poz. 78)

Glosa

Karoliny Pasko, Glosa 2013, nr 2, s. 68

Glosa jest aprobująca.

Jak przyznała glosatorka, komentowane orzeczenie dotyczy bardzo aktualnego zagadnienia skutków prawnych odstąpienia od umowy o roboty budowlane. W jej ocenie, Sąd Najwyższy trafnie przesądził, podkreślając dyspozytywny charakter art. 395 § 2 k.c., że skutki odstąpienia zastrzeżonego w umowie zależą przede wszystkim od woli stron ocenianej zgodnie z dyrektywami wykładni oświadczeń woli. W szczególności strony mogą wyłączyć niweczący charakter odstąpienia, ograniczając jego skuteczność jedynie na przyszłość. Jak zauważyła glosatorka, Sąd Najwyższy nie podzielił tradycyjnego poglądu uznającego skuteczność *ex tunc* za cechę konstytutywną instytucji odstąpienia. Ponadto zasadnie stwierdził, że w razie ustawowego odstąpienia, dla oceny jego skutków należy najpierw przesądzić podzielność lub niepodzielność świadczeń stron, a w razie umownego prawa odstąpienia, przede wszystkim ocenić skutki odstąpienia zgodnie z zamiarem stron (art. 65 § 2 k.c.), z uwzględnieniem dyspozytywności art. 395 § 2 k.c.

Głosę do wyroku sporządził też W. Białończyk (OSP 2012, nr 7–8, poz. 78).

P.G.

*

Na podstawie art. 105 ust. 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 ze zm.) w związku z art. 20 ust. 1 pkt 2 i ust. 5 tej ustawy, na producentach, importerach kserokopiarek, skanerów i innych podobnych urządzeń reprograficznych, umożliwiających pozyskiwanie kopii całości lub części egzemplarza opublikowanego utworu, ciąży obowiązek udzielenia właściwej

organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi informacji oraz udostępniania dokumentów, dotyczących wszystkich umów sprzedaży tych urządzeń.

(uchwała z dnia 26 października 2011 r., III CZP 61/11, D. Zawistowski, J. Górowski, W. Katner, OSNC 2012, nr 4, poz. 46; BSN 2011, nr 10, s. 9)

Glosa

Bohdana Widły, Glosa 2013, nr 2, s. 104

Glosa jest krytyczna.

Sąd Najwyższy opowiedział się za rozwiązaniem mogącym w ostatecznym rozrachunku prowadzić do obciążenia opłatą podmiotu, który nabył urządzenie reprograficzne wyłącznie do celów profesjonalnych. Nie zaproponował żadnego mechanizmu różnicującego transakcje sprzedaży urządzeń kopiujących na podstawie cechy nabywcy. W efekcie, jak przyjął glosator, koncepcja Sądu Najwyższego jest równoznaczna z przyjęciem, że użytkownicy profesjonalni subsydują ceny dla użytkowników prywatnych. Zwrócił uwagę, że Sąd Najwyższy przyznał to pośrednio, uznając za zaletę obecnej regulacji brak potrzeby w kalkulowaniu dodatkowego ryzyka w ceny urządzeń nabywanych do celów osobistych.

P.G.

*

Zastrzeżenie w umowie spółki prawa pierwszeństwa nabycia udziałów bądź prawa pierwokupu na rzecz wspólników nie oznacza, że wspólnik nie może nabyć udziałów bezpośrednio od innego wspólnika.

(wyrok z dnia 1 grudnia 2011 r., I CSK 132/11, M. Kocon, K. Strzelczyk, B. Ustjanicz, niepubl.)

Glosa

Łukasza Gasińskiego, Glosa 2013, nr 2, s. 20

Glosa jest zasadniczo aprobująca.

Autor uznał za trafny pogląd Sądu Najwyższego, że art. 353¹ k.c. ma zastosowanie do kształtowania treści umowy spółki z ograniczoną

odpowiedzialnością. Sąd Najwyższy opowiedział się przeciwko stosowaniu art. 304 § 3 i 4 k.s.h., tj. tzw. zasady ścisłości statutu, do umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

W dalszej kolejności glosator analizował możliwość ograniczenia zbywalności udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością na tle art. 182 k.s.h. i art. 509 § 1 k.c. Wbrew Sądowi Najwyższemu glosator przyjął, że art. 182 § 1 k.s.h., dotyczący jedynie możliwości ograniczenia, a nie wyłączenia zbywalności udziałów można postrzegać raczej, tj. jako wyjątek od zasady wyrażonej w art. 509 § 1 k.c., a nie – jak przyjął Sąd Najwyższy – jako wyjątek od reguły przewidzianej w art. 57 § 1 k.c.

Następnie glosator podzielił pogląd Sądu Najwyższego odnośnie do obowiązywania zasady rozporządzalności udziałów wobec spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, przyznając jednocześnie, że trudno zgodzić się z poglądem, iż postanowienia umowne nie mogą pośrednio prowadzić do braku zbywalności, skoro z regulacji art. 182 k.s.h. wynika, że konsekwencją braku zgody spółki może być brak możliwości przeniesienia udziału, jeżeli z decyzją spółki zgodzi się sąd.

P.G.

*

Gmina ponosi wobec właściciela lokalu mieszkalnego odpowiedzialność na podstawie art. 417 § 1 k.c. za szkodę powstałą w okresie obowiązywania art. 1046 § 4 k.p.c. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 172, poz. 1804) na skutek zaniechania wskazania, na wezwanie komornika, tymczasowego pomieszczenia dla dłużnika mającego obowiązek opuszczenia, opróżnienia i wydania tego lokalu.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 13 grudnia 2011 r., III CZP 48/11, T. Ereciński, M. Bączyk, J. Gudowski, W. Katner, M. Kocon, M. Romańska, L. Walentynowicz, OSNC 2012, nr 5, s. 57; Prok. i Pr. – wkładka 2012, nr 10, s. 36; BSN 2011, nr 12, s. 7; Rej. 2011, nr 12, s. 193; Rej. 2012, nr 2, s. 177)

Glosa

Katarzyny Kosmali, Przegląd Sądowy 2013, nr 5, s. 128

Glosa ma charakter aprobujący.

Glosatorka zwróciła uwagę, że omawiana uchwała otworzyła drogę właścicielom mieszkań, którzy uzyskali korzystny dla siebie wyrok eksmisyjny wydany przed dniem 16 listopada 2011 r. (data wejścia w życie nowelizacji art. 1046 § 4 k.p.c.) do dochodzenia odszkodowania od gminy. Wskazała, że zasięg orzeczenia może być ogromny, a wypłacane odszkodowania przez gminy liczone w milionach, ze względu na długi czas oczekiwania na lokal przez eksmitowanego.

Podniosła, że glosowana uchwała rozstrzyga istniejące od dnia 5 lutego 2005 r. (data wprowadzenia do kodeksu postępowania cywilnego art. 1046 § 4) wątpliwości, czy właściciele mogą żądać odszkodowania od gminy za niedostarczenie pomieszczeń tymczasowych. Glosatorka stwierdziła, że o ile przed dniem 16 listopada 2011 r. kwestia obowiązku zapewnienia osobom uprawnionym lokalu socjalnego oraz odpowiedzialności odszkodowawczej gminy za zaniechanie wskazania takiego lokalu była kompleksowo uregulowana w art. 1046 § 4 k.p.c., art. 14 ust. 1 i 2 oraz art. 18 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, o tyle nie było jednolitego i jasnego stanowiska ustawodawcy w sytuacji, w której eksmisja miała być wykonana do pomieszczenia tymczasowego.

Autorka omówiła regulacje prawne wykonania eksmisji do pomieszczenia tymczasowego po dniu 16 listopada 2011 r. i przed tym dniem. Przychyliła się do stanowiska Sądu Najwyższego, że wskazanie dłużnikowi pomieszczenia tymczasowego przez gminę jest wykonywaniem władzy publicznej, mimo że nie należy do działań władczych *sensu stricto*, a pozostaje tylko w ścisłym związku z kompetencjami władzy publicznej. Jej zdaniem, kompetencje gminy do dostarczenia pomieszczenia tymczasowego można wywieść z prawa wierzyciela do wykonania wydanego orzeczenia (art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji), prawa dłużnika do poszanowania jego życia prywatnego i rodzinnego oraz miesz-

kania (art. 8 Konwencji), a także zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych dłużnika (art. 75 ust. 1 Konstytucji).

E.S.

*

Dziecko, które urodziło się martwe może być uznane za „zmarłego” w rozumieniu art. 446 § 4 k.c.

(wyrok z dnia 9 marca 2012 r., I CSK 282/11, D. Zawistowski, J. Górowski, J. Frąckowiak, OSNC 2012, nr 11, poz. 130; OSP 2012, nr 11, poz. 106; BSN 2012, nr 7, s.10; MoP 2013, nr 1, s. 44; Rej. 2012, nr 12, s. 161)

Glosa

Jakuba Nawracały i Joanny Lewickiej, Rozprawy Ubezpieczeniowe 2012, nr 2, s. 185

Glosa jest aprobująca.

Glosatorzy zgodzili się z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy, że dla oceny zasadności roszczeń unormowanych w art. 446 § 4 k.c. kluczowe znaczenie ma to, czy można mówić w danym przypadku o śmierci człowieka, natomiast bez znaczenia pozostaje okoliczność uzyskania lub nie zdolności prawnej przez zmarłego.

Zaaprobowali stanowisko Sądu Najwyższego, że od chwili poczęcia dziecko nienarodzone może być traktowane przez rodziców jako ich dziecko, które już mają. Martwe urodzenie dziecka nie może wpływać na uznanie, że roszczenia przewidziane w art. 446 § 4 k.c. są niezasadne. Z drugiej strony krytycznie odnieśli się do poglądu, że dziecko takie nie jest osobą poszkodowaną w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego, oraz do poglądu uzależniającego zasadność omawianych roszczeń od tego, czy dziecko było już zdolne do samodzielnego życia poza organizmem matki. Podkreślili, że przy określaniu wysokości zadośćuczynienia sądy powinny brać pod uwagę czas trwania ciąży jako element pośrednio wpływający na ocenę stworzonych więzi emocjonalnych i każdorazowo oceniać ten czynnik na podstawie pogłębionej i wieloaspektowej analizy danego przypadku, nie zaś wyłącznie na podstawie samych przesłanek natury biologicznej.

Glosy do omawianego wyroku opracowali także: K. Bączyk-Rozwadowska (OSP 2012, nr 11, poz. 106) oraz M. Nesterowicz (PS 2013, nr 1, s. 108).

M.S.L.

*

Skazanie dziennikarza prawomocnym wyrokiem za tzw. przestępstwo zniesławienia medialnego (art. 212 § 2 k.k.), polegające na opublikowaniu w dzienniku ogólnopolskim serii artykułów pomawiających powoda o postępowanie i właściwości, które mogły poniżyć go w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego do wykonywania zawodu, nie przesądza w sprawie o naruszenie dóbr osobistych bezprawności działania wydawcy i redaktora naczelnego tego dziennika.

(wyrok z dnia 29 marca 2012 r., I CSK 370/11, M. Bączyk, A. Kozłowska, K. Tyczka-Rote, OSNC 2012, nr 11, poz. 133; BSN 2012, nr 7, s. 10; MoP 2013, nr 4, s. 211)

Glosa

Zofii Zawadzkiej, Orzecznictwo Sądów Polskich 2013, nr 5, poz. 47

Glosa ma charakter aprobujący.

Autorka stwierdziła, że wykładnia art. 11 k.p.c. powinna być ścisła i mieć na względzie cel jedności jurysdykcji sądowej, zmierzający do niedopuszczalności podważenia przez sąd w postępowaniu cywilnym przypisanego skazanemu przestępstwa. Opowiedziała się następnie za poglądem, zgodnie z którym możliwość powoływania się przez pozwanego, który nie był oskarżony w sprawie karnej, na okoliczności wyłączające odpowiedzialność osoby skazanej jest ograniczona i nie może podważać zasadności skazania. Podniosła jednocześnie, że pozwany taki może podnosić wszelkie okoliczności wpływające na ograniczenie lub wyłączenie jego odpowiedzialności cywilnej, w tym odnoszące się do osoby skazanego. W dalszej części opracowania autorka uznała, że odpowiedzialność podmiotów wymienionych w art. 38 Pr.pras. ma charakter samodzielny, a każda z tych osób

odpowiada za własne i odrębne działania: autor – za napisanie i przedłożenie publikacji do druku, redaktor – za dopuszczenie do opublikowania materiału naruszającego dobra osobiste, wydawca zaś – za faktyczny i twórczy wpływ na charakter wydawanego dziennika lub czasopisma. Przychyliła się do stanowiska Sądu Najwyższego, że skazanie dziennikarza za przestępstwo zniesławienia nie przesądza odpowiedzialności cywilnoprawnej redaktora naczelnego i wydawcy. Omówiła ponadto różnice między odpowiedzialnością cywilną i karną dziennikarza.

Głosę do wyroku sporządziła również K. Pałka (PS 2013, nr 3, s. 125).

M.P.

*

Sama aprobata pacjenta dokonania zabiegu, uzyskana w sytuacji braku uprzedniego udzielenia mu przystępnej informacji, nie może być traktowana jako zgoda w rozumieniu art. 32 i 34 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry.

(wyrok z dnia 16 maja 2012 r., III CSK 227/11, M. Kocon, M. Szulc, D. Zawistowski, OSNC-ZD 2013, nr A, poz. 23; BSN 2012, nr 7, s. 13)

Glosa

Małgorzaty Świdorskiej, Prawo i Medycyna 2012, nr 3–4, s. 246

Glosa jest aprobująca.

W ocenie glosatorki, wyrok Sądu Najwyższego wpisuje się w ustaloną linię orzecznictwa i w pełni zasługuje na aprobatę. W jej ocenie, zasada prawa wyboru metody diagnostycznej lub terapeutycznej przez pacjenta i odpowiadający temu obowiązek informacji ciążyący na lekarzu są powszechnie akceptowane w doktrynie prawa medycznego; aby pacjent mógł dokonać świadomego wyboru, musi zostać poinformowany o innych metodach terapeutycznych. Taki zakres obowiązku informacji wynika *expressis verbis* z art. 31 ust. 1 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry, który stanowi o proponowanych oraz możliwych metodach diagnostycznych i leczniczych. Zdaniem glosatorki, pacjent ma prawo do informacji, a lekarz obowiązek jej udzielenia, nie można

więc obarczać pacjenta powinnością wykazywania inicjatywy, aby skłonić lekarza do stosownych wyjaśnień.

M.S.L.

*

Odszkodowaniu podlega nie tylko szkoda bezpośrednia, lecz także tzw. szkoda pośrednia, jeżeli pozostaje w normalnym związku przyczynowym z bezprawnym zachowaniem sprawcy (art. 361 § 1 k.c.).

(wyrok z dnia 22 czerwca 2012 r., V CSK 282/11, B. Myszka, A. Owczarek, H. Wrzeszcz, niepubl.)

Glosa

Bogusława Lanckorońskiego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2013, nr 5, poz. 48

Glosa ma charakter aprobowy.

Komentator przedstawił koncepcje bezprawności bezwzględnej i względnej. Wskazał, że odróżnia się je za pomocą jednego z dwóch kryteriów: sposobu naruszenia porządku prawnego lub dopuszczalności uwzględnienia celu naruszonej normy jako warunku uznania zachowania za bezprawne. Opowiedział się następnie za koncepcją bezprawności bezwzględnej przyjętą w analizowanym wyroku. Wskazał, że koresponduje ona z szerokim pojęciem bezprawności dominującym w polskim prawie cywilnym i aktualnym stanem prawnym, w szczególności generalną formułą deliktu zawartą w art. 415 i 416 k.c. Dodał, że za przyjęciem bezprawności bezwzględnej przemawiają trudne do zaakceptowania konsekwencje przyjęcia koncepcji bezprawności względnej w postaci rozbieżnych, arbitralnych rozstrzygnięć w podobnych stanach faktycznych.

Glosator podzielił także stanowisko Sądu Najwyższego o dopuszczalności kompensacji szkód wynikłych z pośrednich naruszeń dóbr na ogólnych podstawach odpowiedzialności.

Autor glosy – wspólnie z M. Toflem – jest także autorem komentarza do omawianego wyroku (MoPH 2012, nr 4, s. 42).

M.P.

Dopuszczalne jest całkowite pozbawienie prawa do zachowku w wyniku zastosowania art. 5 k.c., odnoszonego do samej postawy uprawnionego względem zobowiązanego z tytułu zachowku, a przy tym ze względu na taką postawę występującą w przeszłości.

(postanowienie z dnia 11 lipca 2012 r., I CSK 75/12, D. Zawistowski, niepubl.)

Glosa

Marcina Trzebiatowskiego, Glosa 2013, nr 2, s. 82

Glosa jest krytyczna.

Glosator, wbrew Sądowi Najwyższemu, przyjął, że zarzut nadużycia prawa podmiotowego oparty na negatywnej, z punktu widzenia zasad współzycia społecznego, ocenie postawy (rodzinnej) uprawnionego wobec zobowiązanego z tytułu zachowku, nie może prowadzić do całkowitego pozbawienia uprawnionego prawa do zachowku. Jest tak dlatego, że – jak stwierdził autor glosy – zastosowanie art. 5 k.c. pozwala jedynie na czasową odmowę udzielenia podmiotowi ochrony prawnej w sytuacji korzystania z prawa w sposób sprzeczny z zasadami współzycia społecznego, i przez to nie może prowadzić do trwałego nabycia lub utraty prawa podmiotowego.

W konsekwencji glosator uznał, że trafny jest pogląd, zgodnie z którym pozbawienie prawa do zachowku na podstawie art. 5 k.c. byłoby bezzasadną, nadmierną ingerencją w ustawowe reguły dotyczące spadkobrania. Oznaczałoby „wyłączenie”, czy wręcz zastąpienie spadkodawcy w decydowaniu o dziedziczeniu jego majątku. Prowadziłoby do modyfikacji ustawowych zasad nie tylko wydziedziczenia oraz uznania za niegodnego, lecz także zasad odpowiedzialności za długi spadkowe. W praktyce stanowiłoby przez to niejako sankcję cywilnoprawną za naruszenie zasad współzycia społecznego.

P.G.

*

Zapisek windykacyjnym mogą być objęte przedmioty majątkowe wymienione w art. 981¹ § 2 k.c. należące do majątku wspól-

nego małżonków pozostających w ustroju wspólności ustawowej.

(uchwała z dnia 18 lipca 2012 r., III CZP 46/12, J. Gudowski, D. Dończyk, K. Pietrzykowski, OSNC 2013, nr 3, poz. 29; OSP 2013, nr 5, poz. 49; BSN 2012, nr 7, s. 9; Rej. 2012, nr 7–8, s. 215; NPN 2012, nr 2, s. 185; Rej. 2012, nr 11, s. 172; Forum Prawnicze 2012, nr 5, s. 100; Rej. 2013, nr 4, s. 185)

Glosa

Tomasza Jasiakiewicza, Orzecznictwo Sądów Polskich 2013, nr 5, poz. 49

Glosa ma charakter aprobowany.

Glosator uznał za trafny pogląd Sądu Najwyższego, zgodnie z którym art. 35 zdanie drugie k.r.o. obejmuje swoim zakresem wyłącznie czynności prawne *inter vivos* i nie dotyczy czynności prawnych na wypadek śmierci. Zauważył, że w niemieckiej doktrynie podkreśla się, iż przepisy o czynnościach prawnych rozporządzających w znaczeniu ogólnym nie znajdują zastosowania do rozporządzeń na wypadek śmierci. Podzielił następnie stanowisko ujęte w sentencji uchwały.

Komentator opowiedział się również za dopuszczalnością dysponowania w ramach zapisu windykacyjnego rzeczami i prawami przeszłymi oraz cudzymi. Wskazał, że w kontekście ustanawiania zapisu windykacyjnego prawnie doniosła jest wyłącznie chwila śmierci testatora.

Uchwała została omówiona również przez K. Pałkę w „Przeglądzie orzecznictwa” (Forum Prawnicze 2012, nr 6, s. 103).

M.P.

*

Powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (art. 252 § 1 k.s.h.) nie może być skutecznie oparte na naruszeniu dóbr osobistych osoby legitymowanej czynnie.

(wyrok z dnia 19 października 2012 r., V CSK 439/11, K. Pietrzykowski, M. Bączyk, I. Gromska-Szuster, niepubl.)

Glosa

Mateusza Drózdza, Glosa 2013, nr 2, s. 26

Glosa jest krytyczna.

Glosator zwrócił uwagę, że Sąd Najwyższy wskazał, iż uchwała, która narusza dobra osobiste członka zarządu może być uchylona wyłącznie na podstawie art. 249 k.s.h. jako czynność prawna sprzeczna z dobrymi obyczajami i mająca na celu pokrzywdzenie współnika (np. uchwała zgromadzenia wspólników odmawiająca udzielenia absolutorium). Sąd Najwyższy podkreślił, że poszkodowany może w takiej sytuacji żądać ochrony dóbr osobistych w odrębnym postępowaniu, na podstawie art. 23, 24 i 448 k.c.

W dalszej kolejności wskazał, że powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały przewidziane w art. 252 § 1 k.s.h. nie może być skutecznie oparte na naruszeniu dóbr osobistych, ponieważ podejmowanie uchwał odbywa się w ramach uprawnień ustawowych i korporacyjnych. W ocenie glosatora, nietrafne jest stanowisko Sądu Najwyższego, że samo naruszenie dobra osobistego nie stanowi podstawy żądania stwierdzenia nieważności uchwały na podstawie art. 252 k.s.h., a zachowanie polegające na podjęciu uchwały jest prawem korporacyjnym wspólników i nie może być analizowane w świetle kodeksu spółek handlowych jako czynność naruszająca dobra osobiste.

Za nietrafny uznał również glosator pogląd Sądu Najwyższego, że uchwała zgromadzenia wspólników zapadła w przedmiotowej sprawie nie może zostać unieważniona, gdyż nie narusza odpowiednich norm proceduralnych. W ocenie autora glosy, wykładnia literalna art. 252 k.s.h. wskazuje, że naruszenie przepisów prowadzące do unieważnienia uchwały może być albo procesowe, albo materialne.

P.G.

prawo cywilne procesowe

Złożenie wniosku o nakazanie dłużnikowi wyjawienia majątku (art. 913 i nast. k.p.c.) nie przerywa biegu przedawnienia roszczenia stwierdzonego prawomocnym orzeczeniem sądu.

(uchwała z dnia 19 listopada 2010 r., III CZP 92/10, J. Gudowski, M. Romańska, J. Kremer, OSNC 2011, nr 4, poz. 42; BSN 2010, nr 11, s. 10)

Glosa

Moniki Gaşiorowskiej, Glosa 2013, nr 2, s. 51

Glosa jest aprobująca.

Przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego było zagadnienie prawne dotyczące skuteczności wniosku, a także wpływu wniosku o wyjawienie majątku na bieg terminu przedawnienia roszczenia wierzyciela wobec zobowiązania dłużnika. Istotne pozostawało też ustalenie, czy czynność wierzyciela dokonana przed sądem, polegająca na złożeniu wniosku o wyjawienie majątku przez dłużnika, stanowi czynność przedsięwziętą bezpośrednio w celu zaspokojenia roszczenia, a w konsekwencji prowadzi do przerwania biegu terminu przedawnienia. Rozważania Sądu Najwyższego, których zasadność podzieliła glosatorka, sprowadziły się do uznania, że wyjawienie majątku stanowi jedynie pomocniczy środek egzekucyjny stanowiący okoliczność, która pozwala jedynie uzyskać informacje o stanie majątku dłużnika. Informacja o stanie majątku dłużnika nie stanowi czynności niezbędnej do uzyskania zaspokojenia roszczenia wierzyciela, gdyż czynność taką stanowi skuteczne złożenie wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Na tej podstawie autorka glosy przyjęła za Sądem Najwyższym, że wniosek o wyjawienie majątku nie przerywa biegu terminu przedawnienia.

Omawianą uchwałę opatrzyła komentarzem R. Bugiel (MoP 2011, nr 9, dodatek, s. 39).

P.G.

Jeżeli wniosek o ogłoszenie upadłości nie został złożony, termin przewidziany w art. 377 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1361 ze zm.) należy liczyć od dnia, w którym dłużnik był obowiązany złożyć taki wniosek.

(uchwała z dnia 20 maja 2011 r., III CZP 23/11, J. Gudowski, I. Gromska-Szuster, M. Kocon, OSNC 2012, nr 1, poz. 5; BSN 2011, nr 5, s. 11; Rej. 2011, nr 6, s. 171; Rej. 2012, nr 2, s. 174)

Glosa

Katarzyny Babiarz-Mikulskiej, Glosa 2013, nr 2, s. 40

Glosa jest aprobująca.

W ocenie glosatorki, Sąd Najwyższy trafnie wskazał, że początek obliczania trzyletniego terminu prekluzyjnego w zakresie orzekania o zakazie prowadzenia działalności gospodarczej należy wiązać z dniem, w którym urzeczywistnił się ten obowiązek, a w konsekwencji od pierwszego dnia po upływie czternastu dni od chwili powstania stanu niewypłacalności. Zdaniem glosatorki, Sąd Najwyższy zasadnie przyjął, że początek biegu tego terminu nie można łączyć z ostatnim dniem stanu niewypłacalności, gdyż koncepcja taka byłaby nieuzasadniona względami wykładni językowej, jak również logicznej. Jak przyjęła glosatorka, złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości nie oznacza bezwzględnie przywrócenia ani przedłużenia rocznego terminu z art. 377 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze, w odniesieniu do zdarzeń zaszłych przed tym terminem, bowiem otwiera jedynie ponowny bieg terminu do złożenia wniosku o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej w sytuacji gdy wniosek o ogłoszenie upadłości składa wierzyciel i tylko wtedy, gdy dłużnik w odpowiednim czasie takiego wniosku nie złożył. Trafnie – zdaniem autorki glosy – Sąd Najwyższy podkreślił, że brzmienie art. 377 Pr.u.n. nie uzasadnia poglądu, iż wszczęcie postępowania upadłościowego ewentualnie oddalenie wniosku o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13 Pr.u.n. prowadzi do zmiany sposobu liczenia terminu do wszczęcia postępowania o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej tylko

wtedy, gdy wniosek o ogłoszenie upadłości wpłynął w ciągu 3-letniego terminu przewidzianego w art. 377 *in fine* Pr.u.n.

Głosę do uchwały sporządziła też A. Machowska (Lex nr 951014).

P.G.

*

Sprawa o uznanie spadkobiercy za niegodnego dziedziczenia jest sprawą o prawa majątkowe.

(*postanowienie z dnia 3 lutego 2012 r., I CZ 9/12, J. Górowski, B. Myszką, M. Romańska, OSNC 2012, nr 7–8, poz. 99; BSN 2012, nr 4, s. 8; MoP 2012, nr 19, s. 1033; Rej. 2012, nr 5, s. 170; Rej. 2012, nr 9, s. 180*)

Glosa

Macieja Rzewuskiego, Przegląd Sądowy 2013, nr 5, s. 124

Glosa jest aprobująca.

Autor w pełni podzielił wyrażony przez Sąd Najwyższy pogląd na temat majątkowego charakteru sprawy o uznanie spadkobiercy za niegodnego dziedziczenia. Rozważał, czy Sąd Najwyższy, a właściwie sąd, za pośrednictwem którego wnoszona jest skarga kasacyjna, nie powinien z urzędu badać wartości przedmiotu zaskarżenia. Jego zdaniem, sąd powinien każdorazowo, przed doręczeniem odpisu środka zaskarżenia stronie przeciwnej oraz Prokuratorowi Generalnemu, sprawdzać z urzędu wskazaną w treści pisma wartość przedmiotu zaskarżenia. Obligatoryjność takiego zachowania gwarantowałaby poprawność określenia przedmiotowej wielkości, a co za tym idzie – zasadność stwierdzenia dopuszczalności skargi kasacyjnej w sprawach o charakterze majątkowym.

W ocenie glosatora, należałoby wprowadzić konieczność, a nie tylko możliwość sprawdzania przez sąd wartości przedmiotu sporu w tych sytuacjach, w których od takiej wartości zależeć będzie dopuszczalność środka zaskarżenia. Glosator sformułował w związku z tym postulat o charakterze *de lege ferenda*; stwierdził, że ze względu na istotę i charakter spraw o uznanie spadkobiercy za niegodnego dziedziczenia oraz konsekwencję uwzględnienia takiego powództwa przez sąd, skutkującą wyłączeniem określonej osoby z kręgu beneficjentów spadku, za

zasadne należy uznać wprowadzenie ustawowej dopuszczalności wnoszenia skargi kasacyjnej w tego typu sprawach, bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia.

E.S.

*

Sprzeczność wyroku sądu polubownego z innym wyrokiem sądu polubownego, uznanym przez sąd państwowy, może stanowić naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

(wyrok z dnia 13 kwietnia 2012 r., I CSK 416/11, J. Frąckowiak, M. Kocon, M. Romańska, OSNC 2012, nr 10, poz. 121; BSN 2012, nr 6, s. 32; Rej. 2012, nr 11, s. 174)

Glosa

Sebastiana Frejowskiego, Glosa 2013, nr 2, s. 63

Glosa jest aprobująca.

Glosator przychylił się do stanowiska zajętego w uzasadnieniu komentowanego wyroku, zgodnie z którym, jeżeli strony i powołany przez nie sąd polubowny chcą, aby orzeczenie tego sądu zostało zrównane w skutkach z orzeczeniem sądu państwowego, to muszą brać pod uwagę, iż w tej samej sprawie prejudycjalnie pomiędzy tymi samymi stronami orzekł już sąd polubowny. Jeżeli wcześniejsze orzeczenie sądu polubownego zostało już uznane przez sąd państwowy lub ten stwierdził jego wykonalność, to ma to zasadnicze znaczenie dla możliwości uznania kolejnego orzeczenia, wydanego pomiędzy tymi samymi stronami. Sąd państwowy, który będzie orzekał o uznaniu kolejnego orzeczenia lub o stwierdzeniu jego wykonalności nie może nie odnieść się do faktu, że w tej samej sprawie wypowiedział się już sąd państwowy. W efekcie sąd ten będzie związany orzeczeniem sądu państwowego, który uznał lub stwierdził wykonalność wcześniejszego orzeczenia sądu polubownego.

Wyrok został omówiony także przez Z. Strusa w „Przeglądzie orzecnictwa” (Pal. 2012, nr 7–8, s. 175).

P.G.

ORZECZENIA NIEPUBLIKOWANE

art. 5 k.c.

Artykuł 5 k.c. ma zastosowanie w stosunkach między publicznymi osobami prawnymi.

(wyrok z dnia 16 marca 2012 r., IV CSK 322/11, M. Romańska, K. Pietrzykowski, M. Szulc)

*

art. 24 k.c.

Jeżeli w wyniku rozpowszechniania nieprawdziwych informacji lub nieuzasadnionych i poniżających czy zniesławiających ocen dojdzie do naruszenia dobra osobistego dziennikarzy pisma wydawanego przez określoną osobę prawną, to uzasadnione jest także przyjęcie, że nastąpiło naruszenie dobrego imienia wydawcy.

(wyrok z dnia 13 stycznia 2012 r., I CSK 790/10, H. Wrzeszcz, J. Frąckowiak, K. Zawada)

*

art. 60 k.c.

Określone zachowanie może być uznane za dorozumiane oświadczenie woli tylko o tyle, o ile zamiar wywołania przez nie określonych skutków prawnych jest niewątpliwy.

(wyrok z dnia 16 lutego 2012 r., III CSK 208/11, K. Zawada, I. Koper, D. Zawistowski)

*

art. 84 k.c.

1. Błąd, o którym mowa w art. 84 k.c., obejmuje także błąd co do prawa, co dotyczy m.in. mylnego wyobrażenia o skutkach prawnych wynikających ze złożonego oświadczenia woli.

2. Błąd dotyczy sfery wewnętrznej podmiotu składającego oświadczenie woli ustalenie wystąpienia błędu, o którym mowa w art. 84 k.c., może zatem nastąpić tylko poprzez analizę zewnętrznych okoliczności poprzedzających, towarzyszących złożonemu oświadczeniu woli, jak również tych, które nastąpiły już po złożeniu oświadczenia woli, a mogących mieć znaczenie dla oceny wyobrażenia strony o skutkach podjętej czynności prawnej. Wymaga to w szczególności uwzględnienia celu gospodarczego, jaki strona, która złożyła oświadczenie woli chciała osiągnąć, skonfrontowania tego celu z treścią czynności prawnej, oceny stopnia skomplikowania zamierzonej i podjętej czynności prawnej, okoliczności subiektywnych dotyczących możliwości oceny rzeczywistych skutków prawnych dokonanej czynności prawnej przez osobę, która powołuje się na błąd oraz zachowania się drugiej strony poprzedzającego dokonanie tej czynności, w tym wyrażanym przez nią wobec drugiej strony ocenom dotyczącym skutków prawnych, jakie miała wywołać czynność prawna. Nie można bowiem wykluczyć możliwości wystąpienia błędu, gdy strona – po wyeliminowaniu czynników zewnętrznych towarzyszących złożonemu oświadczeniu woli – dostrzegłaby rzeczywiste znaczenie prawne dokonywanej przez siebie czynności prawnej, jednakże przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności poprzedzających oraz towarzyszących złożonemu oświadczeniu woli, mylnie rozumiała znaczenie dokonywanej czynności prawnej.

(wyrok z dnia 8 marca 2012 r., III CSK 221/11, K. Zawada, M. Bączyk, D. Dończyk)

art. 145 k.c.

Wynagrodzenie zasądzone na podstawie art. 145 k.c. może mieć charakter świadczenia okresowego.

(postanowienie z dnia 14 marca 2012 r., II CSK 371/11, A. Kozłowska, M. Kocon, B. Myszka)

*

art. 183 k.c., art. 184 k.c.

Nie może być mowy o zgubieniu lub porzuceniu rzeczy przez właściciela bez zamiaru wyzbycia się jej własności w przypadkach przejęcia rzeczy przez władze państwowe, choćby przejęcie to nastąpiło bez podstawy prawnej.

(wyrok z dnia 16 lutego 2012 r., III CSK 208/11, K. Zawada, I. Koper, D. Zawistowski)

*

art. 222 k.c., art. 120 k.c.

Bieg terminu przedawnienia roszczenia o wydanie rzeczy ruchomej (art. 222 § 1 k.c.) rozpoczyna się od dnia pozbawienia właściciela władztwa nad rzeczą.

(wyrok z dnia 16 lutego 2012 r., III CSK 208/11, K. Zawada, I. Koper, D. Zawistowski)

*

art. 240 k.c.

Przekroczenie terminu wzniesienia budynku, określonego w umowie wieczystego użytkowania, nie uzasadnia rozwiązania umowy na podstawie art. 240 k.c.; konieczne jest ustalenie przy-

czyn niedopełnienia tego obowiązku przez użytkowników wieczystych.

(wyrok z dnia 28 marca 2012 r., V CSK 163/11, L. Walentyłowicz, D. Dończyk, M. Szulc)

*

art. 393 k.c.

Możliwe jest odwołanie zastrzeżenia przewidzianego w art. 393 § 1 k.c. także w odpowiedniej części.

(wyrok z dnia 29 marca 2012 r., I CSK 355/11, M. Bączyk, A. Kozłowska, K. Tyczka-Rote)

*

art. 430 k.c., art. 361 k.c.

Przewidziana w art. 430 k.c. odpowiedzialność zwierzchnika za podwładnego ma charakter obiektywny i jest odpowiedzialnością „za skutek”. Może wchodzić w grę, jeżeli szkoda została wyrządzona osobie trzeciej przy wykonywaniu przez podwładnego powierzonej mu czynności przez podwładnego z jego winy. Konieczne jest także wykazanie związku przyczynowego między zachowaniem podwładnego a szkodą (art. 361 § 1 k.c.).

(wyrok z dnia 14 marca 2012 r., II CSK 343/11, A. Kozłowska, M. Kocon, B. Myszką)

*

art. 448 k.c.

Najbliższy członek rodziny osoby, która poniosła śmierć na skutek wypadku komunikacyjnego przed dniem 3 sierpnia 2003 r., może domagać się od sprawcy wypadku zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c.

(wyrok z dnia 15 marca 2012 r., I CSK 314/11, G. Misiurek, W. Katner, H. Wrzeszcz)

art. 471 k.c., art. 734 k.c.

W sprawie o naprawienie szkody wynikłej z zaniechań lub działań pełnomocnika procesowego podejmowanych w postępowaniu sądowym bez zachowania należytej staranności, sąd bada, czy takie działania lub zaniechania wystąpiły i jaki był ich wpływ na wynik sprawy.

(wyrok z dnia 8 marca 2012 r., V CSK 104/11, I. Koper, K. Strzelczyk, K. Tyczka-Rote)

*

art. 602 k.c., art. 494 k.s.h.

Artykuł 602 § 1 zdanie drugie k.c. ma zastosowanie również wtedy, gdy zobowiązany sprzedaje, pod warunkiem niewykonania prawa pierwokupu, wszystkie swoje udziały w dwóch lub więcej spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, co do których zostało ustanowione prawo pierwokupu na rzecz tego samego uprawnionego. Przewidziany w art. 494 § 4 k.s.h. skutek rozciąga się na wszystkie osoby mające status wspólników spółki przejętej w świetle prawa materialnego.

(wyrok z dnia 8 marca 2012 r., III CSK 292/11, K. Zawada, M. Bączyk, D. Dończyk)

*

art. 632 k.c., art. 357¹ k.c.

Artykuł 632 § 2 k.c. jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 357¹ k.c.

(wyrok z dnia 29 marca 2012 r., I CSK 333/11, M. Bączyk, A. Kozłowska, K. Tyczka-Rote)

art. 766 k.c.

Komisant, który uzyskał od zagranicznego kontrahenta zapłatę w dewizach, ma wydać komitentowi równowartość w złotych ustaloną na dzień wydania (art. 766 k.c.).

(wyrok z dnia 9 marca 2012 r., I CSK 225/11, J. Frąckowiak, J. Górowski, D. Zawistowski)

*

art. 65 k.s.h.

Warunkiem uznania sprawy za niezakończoną w rozumieniu art. 65 § 5 k.s.h. jest rozpoczęcie jej prowadzenia w okresie poprzedzającym rozwiązanie spółki lub wystąpienie wspólnika. Nie jest to jednak kryterium wystarczające, brzmienie art. 65 § 5 k.s.h. wskazuje bowiem, że przepis ten przewiduje obowiązek rozliczenia jedynie tych dochodów, które są związane z przedmiotem działalności spółki.

(wyrok z dnia 25 stycznia 2012 r., V CSK 62/11, L. Walentynowicz, B. Myszka, D. Zawistowski)

*

art. 299 k.s.h., art. 586 k.s.h.

Zachowanie się członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością polegające na niezgłoszeniu w czasie właściwym wniosku o ogłoszenie upadłości spółki (art. 299 § 1 zdanie pierwsze k.s.h.) może być kwalifikowane jako występek określony w art. 586 k.s.h. lub w art. 301 § 3 k.k.

(wyrok z dnia 8 marca 2012 r., III CSK 238/11, K. Zawada, M. Bączyk, D. Dończyk)

art. 379 k.s.h.

Po podjęciu przez radę nadzorczą spółki akcyjnej uchwały o wypowiedzeniu członkowi zarządu umowy, do której ma zastosowanie art. 379 § 1 k.s.h., oświadczenie o jej wypowiedzeniu może mu złożyć upoważniony do tego członek rady nadzorczej.

(wyrok z dnia 22 marca 2012 r., V CSK 84/11, A. Górski, A. Owczarek, K. Zawada)

*

art. 9 Pr.aut, art. 10 Pr.aut.

Każdy ze współtwórców może żądać określenia przez sąd wielkości udziałów w prawie autorskim.

(wyrok z dnia 14 marca 2012 r., II CSK 188/11, M. Kocon, A. Kozłowska, B. Myszk)

*

art. 79 Pr.aut.

Obowiązek zapłaty trzykrotności wynagrodzenia autorskiego za zawinione naruszenie autorskich praw majątkowych (art. 79 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, jedn. tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 ze zm.) jest niezależny od wystąpienia uszczerbku w majątku podmiotu dochodzącego ochrony.

(wyrok z dnia 8 marca 2012 r., V CSK 102/11, J. Koper, K. Strzelczyk, K. Tyczka-Rote)

*

art. 10 Pr.weksl., art. 17 Pr.weksl.

W przypadku indosu powierniczego w celu inkasa, który służy wyłącznie interesowi indosanta, przepisy art. 10 i 17 ustawy z dnia

28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe (Dz.U. Nr 37, poz. 282) nie wyłącza podnoszenia przez dłużnika wekslowego względem indosatariusza zarzutów przysługujących mu przeciwko indosantowi.

(wyrok z dnia 22 marca 2012 r., IV CSK 453/11, J. Frąckowiak, J. Koper, D. Zawistowski)

*

spółdzielnie mieszkaniowe

Przewidziane w art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.) uprawnienie najemcy dotyczy zajmowanego przez niego lokalu, który w chwili przejęcia go przez spółdzielnię mieszkaniową był mieszkaniem przedsiębiorstwa państwowego, państwowej osoby prawnej lub państwowej jednostki organizacyjnej.

(wyrok z dnia 28 marca 2012 r., V CSK 129/11, L. Walentyłowicz, D. Dończyk, M. Szulc)

*

stowarzyszenia

Dokonanie po drugiej wojnie światowej wpisu do rejestru stowarzyszeń i związków, prowadzonego przez organ wskazany w § 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 10 grudnia 1932 r. o rejestracji stowarzyszeń (Dz.U. Nr 116, poz. 963 ze zm.), stowarzyszenia o nazwie tożsamej z nazwą stowarzyszenia zarejestrowanego przez ten organ przed dniem 1 września 1939 r., nie oznacza restytucji przedwojennego stowarzyszenia.

(wyrok z dnia 14 marca 2012 r., II CSK 328/11, A. Kozłowska, M. Kocon, B. Myszką)

art. 25 k.p.c.

W razie wątpliwości, sąd drugiej instancji jest uprawniony do sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną jego orzeczenia.

(postanowienie z dnia 22 marca 2012 r., V CZ 157/11, A. Górski, K. Zawada, A. Owczarek)

*

art. 55 k.p.c., art. 64 k.p.c.

Osoba, na rzecz której prokurator wytacza powództwo, musi mieć zdolność sądową także wtedy, gdy nie wstąpiła do sprawy.

(wyrok z dnia 30 marca 2012 r., III CSK 204/11, B. Mysza, A. Owczarek, K. Strzelczyk)

*

art. 72 k.p.c.

W sprawie o ustalenie praw udziałowych w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością nie występuje po stronie biernej współuczestnictwo konieczne obejmujące, oprócz współnika, który przysługiwanie powodowi tych praw kwestionuje, pozostałych współników i spółkę.

(wyrok z dnia 8 marca 2012 r., III CSK 292/11, K. Zawada, M. Bączyk, D. Dończyk)

*

art. 87¹ k.p.c.

W sprawach wieczystoksięgowych wszczętych po dniu 12 czerwca 2009 r. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym zastępstwo Skarbu Państwa przez Prokuraturę Generalną jest wyłączne (art. 4

ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa Dz.U. Nr 169, poz. 1417 ze zm., w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą z dnia 19 marca 2009 r., Dz.U. Nr 79, poz. 660).

(postanowienie z dnia 13 marca 2012 r., V CSK 244/11, I. Gromska-Szuster)

*

art. 107 k.p.c.

Sąd może przyznać koszty interwencji od przeciwnika zobowiązanego do zwrotu kosztów na rzecz interwenienta ubocznego, jeżeli przyczynił się on do rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy.

(postanowienie z dnia 23 lutego 2012 r., V CZ 141/11, K. Pietrzykowski, J. Górowski, A. Kozłowska)

*

art. 118 k.p.c.

Nie ma podstaw do przyznania adwokatowi (radcy prawnemu) wynagrodzenia za sporządzenie opinii o braku podstaw do wniesienia zażalenia.

(postanowienie z dnia 22 marca 2012 r., IV CZ 143/11, D. Zawistowski, J. Frąckowiak, I. Koper)

*

art. 227 k.p.c.

Dowodami niewątpliwie powoływanymi tylko dla zwłoki są dowody na okoliczności, które zostały już dostatecznie wyjaśnione, a także dowody niemogące służyć wyjaśnieniu spornych okoliczności (art. 227 § 2 k.p.c.).

(wyrok z dnia 22 marca 2012 r., IV CSK 453/11, J. Frąckowiak, I. Koper, D. Zawistowski)

art. 232 k.p.c.

W sytuacjach kwalifikowanych na użytek wykładni art. 232 zdanie drugie k.p.c. jako wyjątkowe i uzasadniające dopuszczenie przez sąd dowodu niewskazanego przez stronę mieści się sytuacja, w której jedynie przeprowadzenie określonego dowodu z urzędu może zapobiec pozbawieniu powoda ochrony prawnej w zakresie słusznego co do zasady roszczenia odszkodowawczego.

(wyrok z dnia 22 marca 2012 r., IV CSK 330/11, D. Zawistowski, J. Frąckowiak, I. Koper)

*

art. 325 k.p.c.

Częściowego oddalenia powództwa nie można domniemywać, jeżeli nie wynika ono wprost z sentencji wyroku.

(wyrok z dnia 22 marca 2012 r., V CSK 75/11, A. Górski, K. Zawada, A. Owczarek)

*

art. 378 k.p.c.

Jeżeli w apelacji strona nie zarzuciła w apelacji naruszenia prawa procesowego, sąd drugiej instancji nie ma podstaw do dokonywania nowych ustaleń i innej oceny stanu faktycznego.

(wyrok z dnia 10 lutego 2012 r., II CSK 195/11, M. Kocon, J. Frąckowiak, M. Romańska)

*

art. 379 k.p.c.

Wydanie wyroku po przeprowadzeniu rozprawy, w której strona działająca bez pełnomocnika procesowego nie mogła wziąć udziału

tu z powodu potwierdzonej zaświadczeniem lekarza sądowego choroby i wniosła o jej odrzucenie, powoduje nieważność postępowania na skutek pozbawienia strony możliwości obrony swych praw.

(wyrok z dnia 15 marca 2012 r., I CSK 321/11, G. Misiurek, W. Katner, H. Wrzeszcz)

*

art. 394¹ k.p.c.

Artykuł 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie ma zastosowania w postępowaniu egzekucyjnym.

(postanowienie z dnia 14 marca 2012 r., II CZ 188/11, M. Kocon, A. Kozłowska, B. Myszka)

*

art. 403 k.p.c.

Opinia biegłego sporządzona po uprawomocnieniu się orzeczenia nie może być podstawą wznowienia postępowania.

(postanowienie z dnia 22 marca 2012 r., IV CZ 149/11, D. Zawistowski, J. Frąckowiak, I. Koper)

*

art. 424¹ k.p.c.

Do wykazania, że postanowienie o podziale majątku wspólnego jest niezgodne z prawem (art. 424¹ § 1 k.p.c.), nie wystarczy powołanie się na błąd rachunkowy w obliczeniach spłaty przysługującej jednemu z byłych małżonków; konieczne jest wykazanie, że ten błąd jest wynikiem rażącego naruszenia przepisów postępowania lub prawa materialnego.

(wyrok z dnia 15 lutego 2012 r., I CNP 25/11, T. Wiśniewski, G. Misiurek, W. Katner)

art. 677 k.p.c.

Sąd spadku nie rozstrzyga o skuteczności zapisu zamieszczonego w testamencie.

(postanowienie z dnia 28 marca 2012 r., V CSK 175/11, L. Walentynowicz, D. Dończyk, M. Szulc)

*

art. 840 k.p.c.

Nie stanowi uzasadnionej podstawy powództwa opozycyjnego przewidzianego w art. 840 § 1 pkt 2 *in fine* k.p.c. zarzut spełnienia świadczenia, który z przyczyn leżących po stronie dłużnika, nie został zgłoszony przed zamknięciem rozprawy w sprawie, w której został wydany tytuł egzekucyjny.

(wyrok z dnia 13 marca 2012 r., IV CSK 284/11, K. Strzelczyk, I. Gromska-Szuster, B. Myszka)

*

art. 1206 k.p.c.

Sąd powszechny nie jest uprawniony do badania merytorycznej zasadności wyroku sądu polubownego.

(wyrok z dnia 9 marca 2012 r., I CSK 312/11, J. Frąckowiak, J. Górowski, D. Zawistowski)

*

art. 101 u.k.s., art. 102 u.k.s.c.

Przy ocenie możliwości poniesienia przez stronę opłaty sądowej sąd uwzględnia także uzyskane przez stronę zadośćuczynienie pieniężne za krzywdę.

(postanowienie z dnia 22 marca 2012 r., V CZ 156/11, A. Górski, K. Zawada, A. Owczarek)

INFORMACJE

W dniu 16 maja z inicjatywy redakcji kwartalnika sędziów rodzinnych „Rodzina i Prawo”, w gmachu Sądu Najwyższego odbyła się konferencja sędziów – przewodniczących wydziałów rodzinnych i nieletnich z okręgu Sądu Okręgowego w Warszawie, poświęcona omówieniu najnowszego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz zagadnień z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego. W konferencji prowadzonej przez Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Cywilnej Tadeusza Erecińskiego – zarazem przewodniczącego kolegium redakcyjnego „Rodziny i Prawa” – oraz sędziego Roberta Zegadłę – redaktora naczelnego tego pisma, udział wzięli sędziowie Sądu Najwyższego Iwona Koper, Anna Owczarek i Henryk Pietrkowski, a także sędzia Sądu Najwyższego w stanie spoczynku Helena Ciepła. W żywej i ciekawej dyskusji sędziowie Sądu Najwyższego odpowiadali na liczne pytania i wątpliwości sędziów rodzinnych, powstałe w praktyce sądowej, zwłaszcza na tle nowych regulacji prawnych.

Dane statystyczne – maj 2013

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono							Pozostało do rozpoznania	
				Razem	Sposób załatwienia					Inny sposób		
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę			Odmówiono przyjęcia do rozpoznania
1.	CK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	1385	257	237	-	36	5	30	-	124	42	1405
3.	CZP, w tym:	34	3	13	11	-	-	-	-	-	2	24
	art. 390 k.p.c.	27	2	11	9	-	-	-	-	-	2	18
	skład 7-miu	7	1	2	2	-	-	-	-	-	-	6
	pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	CZ	134	39	100	-	49	3	25	-	-	23	73
5.	CO, w tym:	21	41	43	-	5	-	-	-	-	38	19
	art. 401 k.p.c.	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1
	art. 45, 48 k.p.c.	20	40	42	-	5	-	-	-	-	37	18
6.	CSP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	CNP	134	23	25	-	-	-	-	2	7	16	132
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	Razem	1708	363	418	11	90	8	55	2	131	121	1653

SPIS TREŚCI

	<i>str.</i>
Uchwały	3
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia	10
Glosy	14
Orzeczenia niepublikowane	34
Informacje	47
Dane statystyczne	48